

CRITERIS PER A L'ESCRITURA I L'ORDENACIÓ ALFABÈTICA DELS NOMS DE PERSONA

Servei de Correcció de Català

Setembre 2013

ÍNDIX

1. L'ESCRITURA DELS NOMS DE PERSONA

- 1.1. L'ús de les majúscules en els antropònims
- 1.2. Les preposicions i els articles
- 1.3. Les abreviatures dels noms de persona
- 1.4. La conjunció *i* entre els dos cognoms
- 1.5. L'ús de l'article al davant dels noms persona
- 1.6. La traducció d'antropònims

2. L'ORDENACIÓ ALFABÈTICA DELS NOMS DE PERSONA

- 2.1. Criteri general
- 2.2. L'ordenació alfabètica discontinua
- 2.3. La *i* entre cognoms en l'ordenació alfabètica
- 2.4. Accents i dièresis
- 2.5. La ç, la ñ, la *l·l* i els dígrafs
- 2.6. Les preposicions i els articles dels cognoms

BIBLIOGRAFIA

Annex: Cognoms amb preposicions i articles d'altres llengües (extracte de *Regles angloamericanes de catalogació*)

Per a cognoms com Domínguez, Fernández, Martínez o Rodríguez no són correctes les abreviatures *Dguez.*, *Fdez.*, *Mnez.*, *Rguez.* o similars.

1.4. La conjunció *i* entre els dos cognoms

No hi ha cap norma gramatical que obligui a posar la *i* entre els dos cognoms. L'ús de la conjunció *i* entre el primer i el segon cognom és optativa i depèn de la preferència o el costum de cadascú. La *i* s'escriu sempre en minúscula i entre espais en blanc.

Joana Capdevila i Baraldés
Miquel Vives Serra

En el cas d'una llista de cognoms en què hi hagi cognoms en català, però també en altres llengües, una solució equilibrada seria optar per no posar la conjunció *i* (criteri que aplica la Junta Permanent de Català en les llistes de resultats dels certificats de català). Ara bé, si es coneix la preferència d'alguna de les persones, es pot optar per respectar-ne l'ús personal.

Quan hi ha una conjunció entre els dos cognoms, es respecta la llengua original:

Santiago Ramón y Cajal (i no pas *Ramón i Cajal*).

1.5. L'ús de l'article al davant dels noms de persona

Reservem l'ús de l'article davant dels noms de persona per a contextos familiars i col·loquials (el Roger, en Pau, la Maria). Al Principat, se sol fer servir l'article definit (*el/la/l'*) i l'article personal masculí (*en*). L'article personal femení (*na*) i la forma apostrofada (*n'*) no se solen usar en el nostre àmbit lingüístic.

L'ús de l'article davant de noms de persona resulta inadequat quan esmentem personatges històrics o famosos. Per exemple: *una poesia de Miquel Martí i Pol* (i no *d'en Miquel Martí i Pol*); *Pere Parés, alcalde del Masnou* (i no *en Pere Parés*).

L'article personal davant de noms propis també és inadequat en textos de caràcter formal i que requereixen un to neutre (actes, cartes i oficis, notificacions, contractes, sol·licituds...).

Cal evitar, doncs, en documents com ara formularis, de posar un camp per omplir del tipus: *En/Na*

1.6. La traducció d'antropònims

Els noms de persona no es tradueixen. Des d'un punt de vista legal, només es considera la forma del nom propi que figura en el Registre Civil.

En català:
Pompeu Fabra

En castellà:
Pompeu Fabra

Federico García Lorca

Federico García Lorca

Així doncs, no és adequat en textos oficials catalanitzar l'escriptura de cognoms i noms (*Garcia, Sánchez, etc.*), sinó que cal fer servir el que consta en el Registre Civil. Una altra cosa és que hi ha persones que, segons la llengua del text, català o castellà, usen el nom en una o altra llengua. En aquest cas, estem parlant d'un ús social del nom diferent del que és l'ús legal.

Quan es tracti de noms escrits en alfabetos diferents del llatí, cal adaptar-los gràficament al català segons els sistemes de transcripció i transliteració, i no agafar la forma castellana adaptada.

En català:

Borís Ieltsin

Anton Pàvlovitx Txèkhov

En castellà:

Boris Yeltsin

Antón Pávlovich Chéjov

D'altra banda, els noms de reis, monarques, prínceps, membres de cases sobiranes, dinasties, llinatges, sants, personatges bíblics i històrics, papes i personatges mitològics o literaris sí que tenen formes específiques en cada llengua.

En català:

Joan Carles I

sant Ramon Nonat

Aristòtil

En castellà:

Juan Carlos I

san Ramón Nonato

Aristóteles

2. L'ORDENACIÓ ALFABÈTICA DELS NOMS DE PERSONA

2.1. Criteri general

L'ordre alfabètic en català és el següent:

a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x y z

Els noms de persona s'ordenen començant pel primer cognom: primer cognom, segon cognom, nom primer, nom segon i nom tercer. Per indicar on s'acaben els cognoms es fa servir una coma. Per facilitar l'ordenació, es poden escriure els cognoms amb versaleta.

VILÀ CASTELLS, Anna

VILANOVA CLARAMUNT, Rafael

VILAPLANA PÉREZ, Adrià

2.2. L'ordenació alfabètica discontinua

L'ordenació discontinua és la que es fa mot per mot (sense tenir en compte la *i* entre cognoms): primer s'ordenen pel primer cognom, després pel segon cognom i, en

acabat, tots els noms que tenen els mateixos cognoms (primer nom, segon nom, tercer nom). Les persones que no tenen segon cognom passen al capdavant del seu grup.

RIU, Paula

RIU I VILALTA, Jaume

RIUBRUGENT I SABATER, Joaquim

RIUS I BARBANY, Sandra

A l'hora d'ordenar, els espais en blanc s'anteposen als caràcters alfabètics. Els signes no alfabètics, com ara guionets o apòstrofs, es consideren que fan de frontera de mot, és a dir, que funcionen com si fossin espais en blanc. Així, per exemple, els cognoms compostos es considera que estan formats per dos mots independents i no per un sol mot, de manera que cal fixar-se, per ordenar-los, en el primer mot.

OLIVER-MARTÍ, Anna

OLIVERA, Joan¹

Fixeu-vos que ordenaríem les partícules apostrofades també com si l'apòstrof fos un límit de paraula:

VILA D'ABADAL, Josep M.

VILA D'ARO, Josefina

VILA D'HOMS, Joan

VILA DARO, Jaume

VILA I VICENTE, Santi²

2.3. La *i* entre cognoms en l'ordenació alfabètica

La conjunció copulativa (*i*, *y*) entre els cognoms no es té en compte. Recordeu que no cal afegir la conjunció *i* si la persona no la fa servir (vegeu l'apartat 1.4).

SERRA, Pau

SERRA I ALEMANY, Ernest

SERRA BOSCH, Pere

SERRA I RIERA, Pol

Si excepcionalment dos noms sencers coincideixen perfectament —fet bastant improbable— i l'únic que els distingeix és l'ús de la conjunció, en aquest cas la tindrem

¹ Exemple extret de l'Optimot.

² Exemple extret de "Criteris per a l'escriptura i l'alfabetització dels noms de persona".

en compte. Així, el primer nom ha de ser el que no porta la *í*; després, el que porta una *i*, i al final, seguint l'ordre alfabètic, el que porta una *y*.

GARCÍA MARÍN, Marta

GARCÍA I MARÍN, Marta

GARCÍA Y MARÍN, Marta

2.4. Accents i dièresis

En el cas que els noms i cognoms es distingeixin únicament per l'accent o la dièresis, s'ordenen d'acord amb aquesta classificació dins del seu grup:

1r) El mot sense accent gràfic

2n) Accent agut

3r) Accent greu

4t) Dièresis

5è) Accent circumflex

6è) Altres accents o marques

VILA, Maria

VILÁ, Jaime

VILÀ, Marta

VILA JOSA, Pau

VILÀ JOSA, Enric

VILA JOU, Clara³

2.5. La ç, la ñ, la /l/ i els dígrafs

A efectes d'ordenació alfabètica, la ce trencada (ç) es considera com una ce (c).

DOLÇ, Joan

DOLCET, Raimon

³ Exemple extret de "Criteris per a l'escriptura i l'alfabetització dels noms de persona".

CALÇAPEU, Josep

CALCAT, Aleix

La lletra *ñ* es considera una *n*.

SEÑAL, Oriol

SENDRA, Marc

SEÑORAN, Xavier

Ara bé, si dos mots es distingeixen només per aquestes lletres, la *ç* s'ordena després de la *c* i la *ñ* després de la *n*.

PENA, Genís

PEÑA, Vicenç

La *l·l* es considera, en l'ordenació alfabètica, com si fos una *ll*. En el cas de dos mots que només es distingeixin perquè un duu *l·l* i l'altre *ll*, es col·loca primer el que duu *ll*.

Els dígrafs *ny*, *rr* i *ss* (i també dígrafs d'altres llengües com ara *ch*, *ll* i *rr* de l'espanyol) es consideren seqüències de dues lletres i s'ordenen com a tals.

2.6. Les preposicions i els articles dels cognoms en l'ordenació alfabètica

Alguns cognoms van precedits d'una preposició, un article o una preposició seguida d'un article.

Considerem que les preposicions i les preposicions combinades amb un article no formen part del cognom (per això s'escriuen en minúscula, vegeu el punt 1.2). Es col·loquen al costat del nom si està desplaçat al darrere dels cognoms i no afecten l'ordenació.

JANER, Marc

MADRE, Carme de

MAR, Joana del

MARTÍNEZ, Carles

En canvi, els articles que precedeixen el cognom es conserven a l'inici i compten a l'hora d'alfabetitzar.

LA FUENTE, Dalmau

LARA, Eulàlia

Pel que fa a l'ordenació alfabètica de preposicions i articles en cognoms d'altres llengües (*Vom Ende, Erich; Du Bois, François; Di Costanzo, Angelo; Āl Yāsīn, Muhammad*), se segueixen les *Regles angloamericanes de catalogació* (vegeu l'annex).

BIBLIOGRAFIA

Abreviacions. 2a ed. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, 2005.

<http://www20.gencat.cat/docs/Llengcat/Documents/Publicacions/Altres/Arxius/abrevia.pdf>

Criteris de traducció de noms, denominacions i topònims. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, 1999.

<http://www20.gencat.cat/docs/Llengcat/Documents/Publicacions/Altres/Arxius/criteri%281%29.pdf>

«Criteris per a l'escriptura i l'alfabetització dels noms de persona» [en línia]. Barcelona: Parlament de Catalunya, Servei d'Assessorament Lingüístic, 2011.

<http://www.parlament.cat/departaments/docs/22121118303531.pdf>

«l entre els cognoms: criteri de la “i” entre cognoms en una llista amb cognoms catalans i castellans» [en línia]. Barcelona: IDESCAT, 2002.

<http://www.idescat.cat/cat/idescat/publicacions/cataleg/llengua/pdf/icognoms.pdf>

«L'ús de les majúscules i les minúscules» [en línia]. Barcelona: IEC, 2003.

<http://www.iecat.net/institucio/presidencia/ocal/pdf/Majuscules.pdf>

Majúscules i minúscules. 3a ed. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, 2004.

<http://www20.gencat.cat/docs/Llengcat/Documents/Publicacions/Altres/Arxius/majus.pdf>

MESTRES, Josep M. «L'ordenació alfabètica de mots i expressions en l'edició de llibres». Barcelona: SCATERM, Institut d'Estudis Catalans, 2011.

<http://publicacions.iec.cat/repository/pdf/00000184%5C00000054.pdf>

MESTRES, Josep M. [et al.]. *Manual d'estil: la redacció i l'edició de textos*. 3a edició, actualitzada i ampliada. Vic: Eumo; Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat: Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona: Universitat Pompeu Fabra, 2007.

OPTIMOT, consultes lingüístiques. «Noms propis de persona (majúscules i minúscules). Cognoms, dinasties i llinatges (majúscules i minúscules)» [fitxa 773/4]. «Abreviatures dels noms de persona» [fitxa 3738/1]. «Ordenació alfabètica d'antropònims. Com s'ordenen alfabèticament els noms de persona?» [fitxa 6796/3]. «Ús de l'article personal (en, na i el, la). Ús de l'article davant de noms de persona. En Pau Casals o Pau Casals?» [fitxa 148/3].

<http://www14.gencat.cat/llc/AppJava/index.html>

TERMCAT, Centre de Terminologia. *L'ordenació dels termes*. Vic: Eumo Editorial; Barcelona: TERMCAT, Centre de Terminologia, 2008. (En Primer Terme; 4. Criteris i Mètodes).

<http://www.termcat.cat/docs/docs/OrdenacioTermes.pdf>

THE JOINT STEERING COMMITTEE FOR REVISION OF AACR. *Regles angloamericanes de catalogació*. Traducció de: *Anglo-American Cataloging Rules. Second edition, 2002 revision, 2005 update*. Versió catalana d'Assumpció Estivill i Rius. 2a edició, revisió de 2002. Barcelona: Biblioteca de Catalunya 2008.

Annex: Cognoms amb preposicions i articles d'altres llengües (extracte de *Regles angloamericanes de catalogació*)

[Vegeu l'arxiu adjunt en PDF]